

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1599
Toplantı Tarihi/Sayısı : 10.1.2023/25
Karar Numarası : 2023/06
Başvuran : N. O.
Başvuran Vekili : Vasisi N. T.
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Manisa E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın ceza infaz kurumunda iken infaz koruma memurlarının darp ve hakaretlerine maruz kaldığı, hiçbir neden yokken hücre cezası aldığı, başvurana teslim edilmesi gereken eşyaların eksik teslim edildiği, ayağından ağır yaralı olmasına rağmen revir hakkının verilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran vasisi özetle;

- a. Eşinin Manisa E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmakta iken gardiyanların darp ve hakaretlerine maruz kaldığını,
- b. Hiçbir suçu yokken hücre cezası verildiğini,
- c. Cezaevine gönderilen eşyaların eksik teslim edildiğini,
- d. Ayağı ağır yaralı olmasına rağmen revir hakkının elinden alındığını, buna ilişkin 09.04.2021 tarihli kamera görüntülerinin cezaevinin revir kapısında çekilmiş olduğunu, iddia etmiştir.

3. Manisa E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 10.12.2021 tarih ve 2021/... sayılı yazılı görüşte;

a. Bahse konu iddialar ile ilgili ayrı ayrı yapılan idari inceleme ve soruşturmalar neticesinde hükümlü N. O.'nun 21.03.2021 tarihinde Kuruma kabulünün gerçekleştiği geçici olarak bir odaya verildiği, sağlık sorunu nedeniyle Kuruma kabulünden bir gün sonra başka bir odaya yerleştirildiği, daha sonra birden fazla kez odasının değiştirildiği, COVID-19 PCR testinin pozitif çıkması nedeniyle başka bir odaya yerleştirildiği ve halen aynı odada barındırıldığı,

b. Haksız yere hücre cezası alması iddiası ile ilgili olarak; adı geçen hükümlünün 09.04.2021 tarihinde E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu B Blok birinci müşahede 1 No.lu odada barındırılmakta iken sürekli çağrı butonuna basarak koğuşa geçmek istediğini söylemesi, koğuşa alınmadığı takdirde odayı yakacağı ve kendisine zarar vereceği yönünde tehditler savurması, görevli memurları tehdit ederek ve agresif hareketlerde bulunarak zorluk çıkarması sebebiyle hakkında tutanak tanzim edilmesi üzerine 12.04.2021 günü hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı; Kurum Disiplin Kurulu Başkanlığının ... tarih ve 2021/... sayılı ceza verme kararına karşı

yasal süresi içerisinde savunma vermeyerek disiplin suçu işlediğini kabul ettiği, infazın temel amacına uygun olmayan tutum ve hareketleri sonucunda 5275 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinde yer alan hapis cezasına katlanma yükümlülüklerini kusurlu olarak ihlal ettiği, rehabilite olmadığı sabit olan N. O.'nun mezkur Kanunun 44'üncü Maddesinin ikinci fıkrasının (j) bendine karşılık gelen eyleminden dolayı aynı Kanunun 44/1 maddesi gereğince "5 gün hücreye koyma" disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, Manisa İnfaz Hakimliğinin ... tarihli, 2021/... dosya, 2021/... karar sayılı gerekçeli kararında; Manisa Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı mütalaasında usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılan disiplin cezasının infazına onay verilmesinin talep edildiği beyan edilerek eylemin sübutuna ilişkin kabulde cezanın uygulanış şekli ve takdir hakkının kullanımında bir isabetsizlik bulunmadığı görülmekle söz konusu disiplin cezasına konu kararın onaylanmasına karar verildiği, adı geçen hükümlü hakkında tanzim olunan disiplin cezasının usul ve mevzuata uygun olduğu, hükümlü yakınının N. O.'ya haksız yere hücreye koyma disiplin cezası verildiğine dair şikayetinin soyut düşünceden ibaret olduğu,

c. Revire çıkarılmadığı iddiası ile ilgili olarak; ceza infaz kurumu Sağlık Birimi görevlisince düzenlenen 06.07.2021 tarihli raporda; hükümlünün 22.03.2021 tarihinde kurum aile hekiminde yapılan muayenesinde herhangi bir kronik rahatsızlığı olmadığını beyan ettiği, bu tarihten sonra 23.03.2021, 26.03.2021, 29.03.2021, 31.03.2021, 01.04.2021, 06.04.2021, 09.04.2021, 04.06.2021, 29.06.2021 ve 06.07.2021 tarihlerinde kurum aile hekiminde muayene edildiği, 25.03.2021 tarihinde Manisa Şehir Hastanesi Ortopedi Polikliniği, 03.08.2021 tarihinde Manisa Şehir Hastanesi Ortopedi Polikliniğine sevk edildiği, adı geçenin 2021 yılında 8 (sekiz) defa kurum revirine muayeneye çıktığı, bunun haricinde 8 (sekiz) defa kurum revirinde pansumanının yapıldığı, 2 (iki) defa hastaneye sevk edildiği, adı geçenin sağlık işlemlerinin eksiksiz olarak yerine getirildiği, müşteki hükümlü yakını tarafından N. O.'nun revire çıkarılmadığına ilişkin ileri sürülen iddiaların doğru olmadığı,

d. Darp ve cebire uğradığı iddiaları ile ilgili olarak; N. O.'nun dışarıda yaşadığı bir olay sebebiyle ayağı yaralı olduğundan yürüteçle Kuruma geldiği, alaturka tuvalet kullanamayacağı için alafranga tuvalet bulunan birinci müşahedede bir odaya verildiği, burada kalmak istemediğinden başka bir odaya geçme talebinde bulunduğu, talebi aynı gün içerisinde yerine getirilmediğinden 09.04.2021 günü koğuşa geçmediği takdirde odayı yakacağını ve kendisini ateşe vereceğini söyleyerek görevli memurları ve idareyi tehdit ederek agresif tutum ve davranışlarda bulunduğu, kendisine ve çevresine zarar verdiği, görevli memurların olaya müdahale ederek adı geçeni revire yönlendirdikleri, COVID-19 pandemisi sebebiyle alınan tedbirler kapsamında kurum dışına sevk edilen hükümlü/tutukluların dönüşlerinde on dört gün süreyle karantina odasında (izoleli alanda) kalmaları gerektiği ve alınacak olan PCR test sonucu negatif çıkması halinde normal odaya verilebildikleri için adı geçenin hastane dönüşü karantina odasına verilmemek için hastaneye sevk talebinde bulunmadığı, alınan ifadesinde de karantina odasına geçmemek için hastaneye sevk edilmek istemediğini beyan ederek ıkrarda bulunduğu, Kurum personelleri tarafından hükümlüye darp veya cebir şeklinde kötü muamelede kesinlikle bulunulmadığı halde adı geçenin başka bir odaya verilmek için hiç yaşanmamış bir şeyi sanki olmuş gibi göstererek ve bunun için yakınına aracı kılarak asılsız ve mesnetsiz iddialarda bulunduğu,

e. Hükümlünün eşyalarının eksik teslim edildiği iddiası ile ilgili olarak; hükümlünün sadece tespихinin kendisine verilmediğini beyan ettiği, yapılan incelemede müştekinin iddiasının aksine 21.04.2021 tarihli eşya alındı makbuzunda bir adet tespихin diğer eşyalarla birlikte kendisine teslim edildiği, bu hususta düzenlenen belgede teslim aldığına dair hükümlünün imzasının olduğu,

f. Müşteki N. T.'nin şikayetinde eşinin ayağı yaralı olmasına rağmen revire götürülmediği iddiasında bulunmasına rağmen N. O.'nun alınan ifadesinde böyle bir beyanının da olmadığı, hükümlünün Kuruma geldiğinde dışarda iken yaşadığı bir olay sebebiyle ayağının yaralı olduğu ve 23.03.2021

tarihinde kurum revirine çıkarıldığı, hükümlünün ayağı yaralı olmasına rağmen revire çıkarılmadığı iddiasının soyut düşünceden ibaret olduğu, hükümlünün tıbbi tetkik ve muayenelerinin düzenli ve eksiksiz olarak yapıldığı, eşyalarının kendisine verildiği, buna ilişkin teslim tesellüm belgelerinin kayıtlı olduğu, hükümlünün olay tarihinde koğuş değişikliğinde bulunduğu, ilgili mevzuat uyarınca oda ve koğuş değişikliklerinin idare ve gözlem kurulu tarafından karar alınarak yerine getirildiği, kişiye özel muamele yapılarak prosedürlere aykırı davranılması gibi bir durumun mümkün olmadığı, hükümlünün aynı gün oda değişikliği yerine getirilmediği için kendisini ve odayı yakacağını söyleyerek sorun çıkardığı, görevli memurlar tarafından olaya müdahale edilerek adı geçen revire yönlendirildiği, karantina odasına geçmemek için hastaneye sevk talebinde bulunmadığı, hükümlünün ikinci türden amaçlarla yakını aracı kılarak asılsız ve mesnetsiz iddialarda bulunduğu,

g. Hükümlü N. O.'nun yakını N. T. tarafından Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapılan 04.05.2021 tarihli ve ... sayılı başvuru ile benzer nitelikte olan yine N. T.'ya ait anılan tarih ve ... sayılı Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) başvurusundaki beyanlarına istinaden Manisa Cumhuriyet Başsavcılığının 2021/... sayılı soruşturma dosyasına eklenmek üzere ekte sunulu ... tarih ve 2021/... sayılı ve ... tarih ve 2021/... Muharebe sayılı müzekkereleri bilgi ve belgelerin gönderildiği, Manisa Cumhuriyet Başsavcılığınca mezkur soruşturma dosyasında yapılan inceleme neticesinde ... tarih ve 2021/... sayılı kararda şüphelilerin üzerine atılı suçu işledikleri hususunda haklarında kamu davası açılabilmesi için yeterli nitelikte şüphe ve delil elde edilemediğinden kamu adına kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği ifade edilmiştir.

4. Muhatap kurumdan alınan cevabi yazı başvuran ve vasisine gönderilmiş ancak başvuran ve vasisinden herhangi bir cevap alınmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması" gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME ve GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin

mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesine göre; *“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”* Bu maddenin uygulama alanına girebilmek için söz konusu muamele, asgari şiddet eşliğine ulaşmış olmalıdır. Asgari eşğin değerlendirilmesi türü itibariyle görecelidir. Bu değerlendirme, davanın tüm koşullarına ve özellikle de muamelenin türü ve çerçevesine, icra edilme şekillerine, süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine ve bazen de mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumuna bağlıdır. (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Poltoratski v Ukrayna, § 131) Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17'nci maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da kimseye “işkence” ve “eziyet” yapılamayacağı, kimsenin “insan haysiyetiyle bağdaşmayan” ceza veya muameleyle tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın 17'nci maddesi Devlete; kişilerin işkence ve eziyete ya da insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza veya muameleyle, bu muameleler üçüncü kişiler tarafından yapılmış olsa bile, maruz bırakılmalarını engelleyecek tedbirler alma ödevini yükletmektedir. Dolayısıyla yetkililerin bildikleri ya da bilmeleri gerektiği bir kötü muamele tehlikesinin gerçekleşmesini engellemek için makul tedbirleri almamaları durumunda Devletin 17'nci maddenin üçüncü fıkrası anlamında sorumluluğu ortaya çıkabilir. (Mahmut Kaya/Türkiye, B. No: 22535/93, 28/3/2000, § 115).

11. Başvuran vasisi, eşinin revir çıkışı 09.04.2021 tarihinde Kurum memurları tarafından darp edildiğini ve tehditlere maruz kaldığını, darbin 09.04.2021 tarihli kayıt ile revir çıkışında kaydedildiğini iddia etmiştir. Kötü muamele iddialarına konu başvuruların incelenmesinde; başvuran bir kötü muamele veya şiddet görmüş olabileceğini gösteren emareleri başvuru dosyasına sunmalıdır. Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir (Anayasa Mahkemesi (AYM), Cezmi Demir ve Diğerleri, Başvuru No: 2013/293, 17.07.2014, §95). AİHM, yaşama hakkı ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da “bütün makul kuşkunun ötesinde” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır (İrlanda v. Birleşik Krallık, Başvuru No: 5310/71, 18.01.1978, §161).

12. İddiaların değerlendirilmesi sürecinde muhatap Kurumdan söz konusu tarihteki kamera kayıtları talep edilmiş, 02.07.2021 tarihli kamera izleme tutanağında bahse konu 09.04.2021 tarihli revir çıkışını gösterir kamera kaydının bulunmadığı tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde; başvuranın 06.07.2021 tarihli ifadesinde Kurum memuru tarafından hakarete ve darba maruz kaldığını, olayın üzerinden uzun zaman geçtiği için vücudunda darp ve cebir izinin kalmadığını iddia ettiği görülmüştür. Darp ve cebir raporu için hastaneye gitmesi durumunda karantina önlemleri nedeniyle müşahede odasında tek başına kalması gerekeceğinden, hastaneye gidip rapor almak istemediği anlaşılmıştır. Darp ve hakaret iddiaları ile ilgili Manisa Cumhuriyet Başsavcılığının ... tarihli ve 2021/... soruşturma, 2021/... sayılı kararı ile şüphelilerin üzerlerine atılı suçları işledikleri hususunda yeterli şüphe ve delilin bulunmaması nedeniyle kamu adına kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verildiği, iddia edilen tarihte başvuranın sürekli çağrı butonuna basarak koğuşa geçmek istediği, koğuşa geçmediği takdirde odayı yakacağı ve kendisini keseceği yönünde tehditler savurduğu, agresif hareketlerde bulunarak zorluk çıkarttığı ile ilgili olarak hakkında tutanak düzenlendiği, Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığının ... tarihli ve 2021/... sayılı kararı ile 5 gün hücreye koyma cezası ile cezalandırıldığı anlaşılmıştır. Başvuranın iddiaları ve Kurumdan alınan bilgi ve belgeler doğrultusunda başvuranın iddialarını destekleyecek herhangi bir delil sunmadığı anlaşılmıştır.

13. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuruocular tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça

dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, Muhittin KAYA, B. No: 2013/1213, 04/12/2013, §32). Başvuranın disiplin cezası alması da göz önünde bulundurularak, iddialarının hukuki ve fiili delillerle desteklenmediği, soyut ve dayanaktan yoksun olduğundan **“kabul edilmez”** olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

14. İncelemesi gerçekleştirilen somut başvuruda, başvuran vasisi cezaevine gönderilen eşyalarının kendisine eksik teslim edildiğini, başvuran ise 06.07.2021 tarihli ifade tutanağında yalnızca tespihin kendisine teslim edilmediğini ileri sürmektedir. Kurumdan alınan 2021/... defter numaralı eşya giriş raporunda eşofman, pantolon, kazak terlik, spor ayakkabı gibi eşyaların girişinin yapıldığı, 21.04.2021 tarihli eşya alındı makbuzunda tespihin ve diğer eşyaların kendisine teslim edildiği, bu hususta düzenlenen belgede eşyaların hükümlü tarafından teslim alındığına dair imzasının mevcut olduğu anlaşılmıştır. Sonuç olarak; muhatap Kurumun başvuranın eşyalarını teslim ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği anlaşıldığından açıkça dayanaktan yoksun başvurunun **“kabul edilmez”** olduğu kanaatine varılmıştır.

15. Başvuran diğer bir iddiası ise ayağı ağır yaralı olmasına rağmen revir hakkının elinden alındığıdır.

16. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri" başlıklı 71'inci maddesinde; *“(1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.”* hükmü bulunmaktadır.

17. Kurum tarafından alınan 06.12.2021 tarihli muayene bilgilerinde başvurana ilacın reçete edildiği, aynı tarihli raporda 22.03.2021 tarihinde tutuklunun aile hekimliğine çıktığı, herhangi bir kronik rahatsızlığının bulunmadığı, 23.03.2021 tarihinde yumuşak doku enf tanısı ile kendisine bir takım ilaçların reçete edildiği, 21-23-26-29-31.03.2021 ile 01-06-09.04.2021 tarihlerinde aile hekimliğine çıktığı, kendisine pansuman yapıldığı, daha sonraki tarihlerde de sağlık servisinden yararlandığı, kendisine birtakım ilaçların reçete edildiği anlaşılmıştır. Sonuç olarak; muhatap Kurum, başvuranın gerektiği şekilde tıbbi bakım ve tedavi almasını sağlamıştır. Muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği anlaşıldığından açıkça dayanaktan yoksun başvurunun **“kabul edilmez”** olduğu kanaatine varılmıştır.

18. Bu çerçevede, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48 ve 67'nci maddeleri kapsamında başvuru konusu iddianın **“kabul edilmez”** olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

10.01.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye